

TERMÉS

A 'Sennyey család

Fél évszázad alatt főnemesi családjaink nevének zöme kikopott a köztudatból. Még azoké is, akik hosszú időn át egy-egy régió gazdasági és kulturális életének jelentős szereplői voltak. Ide sorolhatjuk a 'Sennyeyeket.

Történetünket a fordulatokban gazdag magyar história tükörképeként lehet leginkább felvázolni. A családi legendárium az Aba nemzetségből eredezteti az ősokeket, akik Abaúj nyugati részéből indulva, Vas megyén és Erdélyen át jutottak vissza Északkelet-Magyarországra. Gers comes Zsigmond királytól katonai érdemeiért kapott meg több vasi települést, amelyek közül Kis- és Nagyszenny a névadójuk. Két dédunokája, Pál és Ferenc a XVI. század közepétől vette ki részét a törökellenes küzdelmekből Kapuvár, Léka, Sárvár kapitányaiként. Ferenc fia, Pongrác Erdélyből nősült, így került a Báthoryak fejedelmi udvarába. Követ, tanácsos, ispán, várkapitány, kancellár volt. Hatalmas birtokot gyűjtött össze. Bocskai István azonban nem szimpatizált vele. Ezután tett Rudolfnak hűségesküt, akitől 1606-ban kapott bárói rangot. Rákóczi Zsigmond újra befogadta udvartartásába, fontos feladatokkal bízta meg. Báthory Gábor is megbecsülte mindaddig, amíg más főurakkal nem szövetséget kötött a kicsapongó fejedelem ellen. Jóságait elköszönta és családjával együtt futni hagyta. Szatmár városában halt meg 1613-ban. Két fia közül az idősebbik, István papi pályát választott. 1618-tól 1635-ig esztergomi kanonok, boszniai, váci, veszprémi, győri püspök és királyi kancellár volt elhunytáig. A második fiú, Sándor királyi kamarás és tanácsos alapította meg a 'Sennyeyek terjedelmes birodalmát. 1620-ban feleségül vette Dóczy András, felső-magyarországi generális fiatal özvegyét, Pachot Juditot. Apósa Pachot Ferenc, zempléni alispán. Anyósa Balassa Anna, Balassa Bálint húga. Mivel sógora korán elhunyt, feleségére maradt a tekintélyes Tárkányi-Vékey-Palugyay-Balassa-Pachot birtok jelentős része, amelyre 1629-ben II. Ferdinándtól donációt szereztek. Zempléni alispánként, majd szatmári kapitányként szolgált rá arra, hogy az uralkodó 1631-ben az utód nélkül kihalt Mágóchy-Alaghy uradalmakat neki ajándékozza. Így alakult ki Abaúj, Bereg, Sáros, Szabolcs, Szatmár, Szepes, Ung, Vas és Zemplén megyére kiterjedő birtokhálózatuk, amelynek többségét 314 éven át sikerült megtartani. Vas megyében a XIX. század első felében adták el érdekeltségeiket. Erdélyi jussaikért évtizedekig pereskedtek, teljesen eredménytelenül. Rezidenciáik Nagytárkányban, Bélyben, Pácinban, Battyánban és Zsennyén voltak.

Sándort hat gyermeke közül Ferenc követte a katonai szolgálatban. Szatmár és Kálló várának volt kapitánya a XVII. század második felében. Szegénylegények gyilkolták meg, amikor hazalátogatott családjához Nagytárkányba. Az ő gyermekei álltak mégis a kurucok mellé. István szabolcsi ispánként csatlakozott Rákóczi Ferenchez. Generálisként harcolt a kezdeti időkben, majd kancellárként szolgálta a vezérlő fejedelmet. A szatmári békekötés után még két hónapig tartotta Munkács várát. Két testvére, Ferenc és Pongrác a szabolcsi és zempléni nemeshadak élén vett részt a Habsburg-ellenes háborúban. A következő nemzedéket azon-

Az 1767-es grófi címer

ban már Mária Terézia ármádiájában találjuk. Ferenc fia, László az ezredesi rangig jutott. István unokája, Imre pedig tábormokként fejezte be katonai pályafutását. Hadi érdemeiért 1767-ben grófi rangra emelte az uralkodónó.

A családi levéltár fennmaradt okmányai tanúsítják, hogy a 'Sennyeyek soha nem hagyták cserben alattvalóikat. Anyagi hozzájárulásokkal támogatták a templom, az iskola, az ispotály építését. Karácsonykor a cselédségnek, azok családtagjainak különféle ajándékokkal kedveskedtek.

A XIX. századi utódok közül János például 1815-ben sok értékes családi relikviát és más műkincset adományozott a Nemzeti Múzeumnak. 1819-ben kelt végrendeletében arra utasította oldalági örököseit, hogy az általa létrehozott alapítvány jövedelmének feléből a magyar irodalmárokat és feltalálókat, a másik részből pedig a birtokain élő árvákat és szellemi fogyatékosokat segítsék.

A 'Sennyeyek közül Pál (1824–1888) jutott a legmagasabb országos tisztségek birtokába. Kamarás, országbíró, képviselő, tárnokmester, a főrendi ház elnöke és az MTA igazgatósági tagja volt. A Bodrogközi Tiszaszabályozó Társulat vezetőjeként tevékenyen működött közre szűkebb pátriájának ár- és belvízmentesítésében, a Sátoraljaújhely–Csap közötti vasútvonal kiépítésében. Munkájának elismeréséül az Aranygyapjú Rendet és a Lipót érdemkeresztet kapta meg.

'Sennyey Lajos (1828–1894) huszárkapitányként vette ki részét az 1848–1849-es szabadságharcból. A XX. század döntő változásokat hozott az időközben pácini és bélyi ágra szakadt 'Sennyeyek életében. A bélyiek, Pál gyermekei, Béla (1865–1939), Mária (1867–1945) és Géza (1870–1934) IV. Károlytól 1917-ben kaptak grófi rangot. A trianoni döntés értelmében a Csehszlovák Köztársasághoz került rezidenciájuk, melyben Béla élt családjával. Lajos fia, Miklós (1860–1940) maradt Pácinban, de a birtokainak egy része a szlovák oldalra szakadt.

A II. világháborút követően szétszóródott a család a nagyvilágban. Németországban, Svájcban, Belgiumban, Ausztriában, USA-ban, Chilében, Brazíliában, Venezuelában teremtett magának a többség egzisztenciát. Csehszlovákiában egyedül Pál unokája Anna (1902–1992) maradt a fokozatosan enyészetté váló kastélyban, postai alkalmazottként szerzett magának nyugdíjjogosultságot. A magyarországi 'Sennyeyek közül Lászlót (1924–2003) április 5-én kísérték utolsó útjára a recski temetőben. Ő szervezte meg az időközben szépen felújított, a Bodrogközi Kastélymúzeumnak 1987 óta helyet adó pácini rezidencián a szerтеагаzó család első találkozáját 2002. július 6-án.

Siska József

Az üvegbe zárt történelem

Herceg Windischgraetz Lajos borpincészete

Windisch-Graetz osztrák hercegi család nevét a régi Vend (Windisch) őrgrófságban fekvő Graetz városától vette (Alsó-Stájerország). Az első ismert ős (Ulrich) említése a XIII. századból való. A család a XV. század közepén két ágra szakadt. Az idősebb ág a XIX. század elején kihalt. A fiatalabb ág alapítója, Ruprecht, szerezte meg a család első várát és a hozzá tartozó hatalmas birtokot. Utódai már bárói, majd grófi címet kaptak az uralkodó császároktól. A Windischgraetz család 1802-től viseli a hercegi címet az összes leszármazottra kiterjesztve, valamint magyar honosságot, állampolgárságot kapott.

Windischgraetz Lajos herceg 1882. október 20-án született Krakkóban, a német Lajos herceg és a magyar Dessewffy Valéria grófné fiaként. A „kis herceg”, ahogy a korabeli lapok emlegetik, már tudatosan magyar nevelésben részesül. Magyar papok tanították, magyar nyelven. Így tanulta a magyar irodalom és történelem minden nagy eseményét. 1906-ban mint nagykorúvá érett fiatalember, édesapja után elfoglalta helyét a magyar főrendházban. Már itt feltűnt hazafias felszólalásaival s több ízben szavazott a kisebb számú magyar ellenzékkel. A 16. huszárezredben, mint hadnagy teljesített szolgálatot, ahonnan 1909-ben tartalékba lépett, csá-